

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.028.01.2019

Mirosław Grzelczyk
Dyrektor
Szkoły Podstawowej im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Świąciechowie
ul. Szkolna 15
64-115 Świąciechowa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/075 – Indywidualizacja kształcenia po wprowadzeniu zmian w przepisach oświatowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Marii Skłodowskiej-Curie, dalej: Szkoła
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosław Grzelczyk, Dyrektor Szkoły, od 1 września 2018 r., dalej: Dyrektor. Wcześniej funkcję tę pełniła Danuta Harasim, od 1 września 2012 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania.3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2017/2018 i 2018/2019 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały związek z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Marek Rozwalka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/151/2019 z 11 października 2019 r. i nr LPO/174/2019 z 2 grudnia 2019 r. (akta kontroli str. 1-12, 14-17)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W Szkole skutecznie wdrożono w badanym okresie zmiany dotyczące procesu indywidualizacji nauczania. Przebieg tego procesu poddano odpowiedniemu monitorowaniu oraz uzyskano zakładane efekty realizowanych w powyższym zakresie form kształcenia.

Indywidualizacją kształcenia objęto w tym okresie uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego³, uczniów poddanych indywidualnemu nauczaniu, nieposiadających takich orzeczeń, w tym ucznia któremu zorganizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. W badanych latach dla uczniów Szkoły realizowano ponadto indywidualne programy nauki. Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne⁴ uczniów objętych kształceniem specjalnym opracowano terminowo, z uwzględnieniem aktualnych orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz w oparciu o dokonane wielospecjalistyczne oceny poziomu ich funkcjonowania. Organizacja kształcenia uczniów z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania przebiegała w sposób uwzględniający zalecenia o potrzebie takiej formy nauczania. Prowadzone były diagnozy pedagogiczne uczniów dotyczące ich potrzeb w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁵ i jej efektywności, na podstawie których podejmowano stosowne działania. Nowe formy ppp realizowano w oparciu o dokonane diagnozy wewnętrzne oraz opinie poradni psychologiczno-pedagogicznych. W zakresie kształcenia specjalnego oraz ppp podejmowano współpracę z ww. poradniami, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży. Na bieżąco współpracowano także z rodzicami uczniów objętych kształceniem specjalnym oraz korzystających z ww. pomocy. Monitorowaniu w Szkole poddawano postępy rozwoju uczniów objętych indywidualizacją nauczania, jej efekty oraz realizację podstaw programowych tego kształcenia. Dla wszystkich uczniów realizujących kształcenie specjalne dokonano wymaganych ewaluacji IPET, w celu oceny efektywności udzielanej pomocy oraz określenia wniosków dot. dalszej pracy. Uczniom nauczonym indywidualnie zapewniono uczestniczenie w życiu klasowym oraz Szkoły, wspierając i motywując ich do różnych aktywności w tym środowisku. Dyrektor Szkoły sprawował bieżący nadzór nad wdrożeniem nowych uregulowań prawnych, dotyczących indywidualizacji kształcenia. W Szkole osiągnięto pozytywne efekty wsparcia uczniów nowymi formami zajęć w ramach ppp, a w przypadku nieosiągnięcia zamierzonych celów, podejmowano stosowne działania zaradcze. W związku z realizacją zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, osiągnięto zaplanowane i zamierzone cele udzielonej pomocy, co skutkowało także poprawą funkcjonowania ucznia. W odniesieniu do objętych kształceniem specjalnym uczniów, którym zorganizowano zajęcia poza zespołem klasowym, osiągnięto zaplanowane w IPET efekty dotyczące ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych. Do wysokich wyników nauczania oraz egzaminacyjnych, osiągniętych przez uczniów dla których zorganizowano indywidualne programy nauki, znacząco przyczyniła się forma udzielanej im pomocy edukacyjnej. Opracowane plany lekcji/zajęć uczniów realizujących indywidualne formy nauczania, w tym część zajęć poza klasą, uwzględniały jednocześnie zapewnienie im higieny pracy umysłowej.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ W tym wymagających jednocześnie indywidualnego nauczania.

⁴ Dalej: IPET.

⁵ Dalej: ppp.

Czynności kontrolne NIK wykazały jednakże nieprawidłowości dotyczące: braku określenia w Statucie Szkoły wymaganych elementów w zakresie organizacji nauki i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, organizacji nauki w sytuacjach szczególnych oraz form opieki nad uczniami wymagającymi wsparcia; nieujęcia w IPET-ach niektórych niezbędnych postanowień, jak również dokonania w tych dokumentach zapisów nieodpowiadających treściom wydanych orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych; niewłaściwego stosowania procedur dotyczących organizacji indywidualnych programów nauczania; niezapewnienia współorganizowania zajęć uczniów z określonymi niepełnosprawnościami przez nauczyciela posiadającego wymagane w tym zakresie kwalifikacje; braku w dziennikach innych zajęć realizowanych dla uczniów objętych indywidualizacją kształcenia wymaganych informacji dotyczących prowadzonych zajęć oraz ich efektów. Niezależnie od pozytywnej oceny efektów prowadzonej indywidualizacji kształcenia, NIK wskazuje, że istota stwierdzonych nieprawidłowości, polegających m.in. na niezachowaniu procedur wdrożenia indywidualnych programów nauczania w zakresie wymaganych diagnoz uczniów, współorganizowaniu zajęć przez osobę niedysponującą wymaganymi kwalifikacjami, bądź braku realizacji zaleceń wynikających z orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego⁶, mogła mieć potencjalnie, wpływ na obniżenie wyników zrealizowanych w powyższym obszarze działań. Przeprowadzone badania wykazały ponadto niezrealizowanie niektórych rekomendowanych form wsparcia uczniów wobec niewyrażenia zgody rodziców na ich organizację. W kontrolowanym okresie w Szkole nie organizowano, w ramach nowych form ppp, zajęć wspomagających uczenie się, co uzasadniono brakiem diagnozowania tej sfery⁷, jak również brakiem zgłoszenia potrzeb organizacji takich zajęć, ze strony nauczycieli (wychowawców), specjalistów oraz rodziców uczniów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wdrażanie zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019⁹ kształceniem w Szkole objęto odpowiednio 345 i 351 uczniów, w ramach zorganizowanych w tych okresach 18 i 19 ogólnodostępnych oddziałów klasowych, których średnia liczebność wyniosła 19 i 18 uczniów. Kadra pedagogiczna Szkoły liczyła w ww. latach 37 i 39 nauczycieli.

(akta kontroli str. 13)

Obowiązujący w badanym okresie Statut Szkoły¹⁰ określał m.in. jej cele, zadania i organizację oraz funkcjonujące w niej organy. Zawierał również opis zadań stawianych nauczycielom¹¹ oraz praw i obowiązków uczniów i ich rodziców. W dokumencie tym określono ponadto szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego, a także zasady organizacji pomocy psychologiczno-

⁶ Przyczynami wystąpienia tych nieprawidłowości był brak stosowania przez nauczycieli (wychowawców) w koniecznym zakresie obowiązujących przepisów prawa, jak też problemy kadrowe.

⁷ Kształtowanie tych kompetencji było elementem profilaktyki i działań podejmowanych przez nauczycieli, w ramach metodyki nauczanych przedmiotów oraz realizowanego programu wychowawczo-profilaktycznego.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Wg stanów na dzień 1 września ww. lat szkolnych.

¹⁰ Przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 7 listopada 2017 r., zmieniony uchwałą Rady z dnia 28 listopada 2018 r.

¹¹ Także innych pracowników Szkoły.

pedagogicznej¹², jak również zadania nauczycieli związane z koniecznością uwzględniania indywidualnych potrzeb i możliwości edukacyjnych i rozwojowych uczniów. Postanowienia Statutu nie określały organizacji nauki i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, w tym organizacji kształcenia specjalnego uczniów, jak również form opieki nad uczniami potrzebującymi wsparcia oraz organizacji nauki w sytuacjach szczególnych¹³.

(akta kontroli str. 23-78)

Opracowane i obowiązujące w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 Programy Wychowawczo-Profilaktyczne Szkoły nie wskazywały działań mających na celu integrację uczniów niepełnosprawnych z ich pełnosprawnymi rówieśnikami oraz kształtowanie w społeczności szkolnej właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że programy opracowane zostały przez działającą w Szkole radę rodziców w porozumieniu z Radą Pedagogiczną, a ich konstrukcja oraz założone do realizacji cele i treści, dały wychowawcom możliwości elastycznego budowania planów pracy wychowawczej, zgodnie ze zdiagnozowanymi w zespołach klasowych potrzebami. Treści związane z integracją tych zespołów, w tym uczniów niepełnosprawnych, realizowali, jak wskazano, wychowawcy klas według rozpoznanych przez nich potrzeb. Rada pedagogiczna pozytywnie zaopiniowała przedstawione jej przez radę rodziców propozycje konstrukcji i treści programów, nie wskazując w nich braku określenia przedmiotowych działań z powodu uznania, iż treść tych dokumentów spełniała wymogi przepisów prawa¹⁴. Organ ten, jak wynikało z dalszych wyjaśnień, wskazał jednoznacznie, że akceptuje stanowisko rady rodziców w tym obszarze działań Szkoły. Wyjaśniający podał, że brak w treści programu katalogu działań odnoszących się do ww. problematyki, może zostać uzupełniony poprzez wprowadzenie modyfikacji jego zapisów przez radę rodziców jako autonomiczny organ Szkoły. Propozycja takiej modyfikacji, jak podano, zostanie przedstawiona radzie rodziców w bieżącym roku szkolnym.

(akta kontroli str. 79-130, 597-613)

1.2. W okresie objętym kontrolą w Szkole nie obowiązywały procedury w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizacji procesu kształcenia uczniów z niepełnosprawnościami, indywidualnego nauczania, nauczania domowego oraz indywidualnych programów (toku) nauki.

Dyrektor w złożonych wyjaśnieniach wskazał, że we wrześniu 2014 r., na radzie pedagogicznej przedstawiono obowiązujące do 31 sierpnia 2016 r. procedury organizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej¹⁵, przy czym w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019, zapisy tego dokumentu stosowano przy organizowaniu takiej pomocy tylko w zakresie korzystania z wzorów dokumentów zawartych w ww. procedurach¹⁶.

(akta kontroli str. 560-581)

¹² Ze wskazaniem tej pomocy w formie m.in.: zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym.

¹³ Np. indywidualne nauczanie, nauczanie domowe, indywidualny program lub tok nauki.

¹⁴ Art.26 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148 ze zm.), dalej: Prawo oświatowe.

¹⁵ Opisujące m.in. zasady organizacji ppp, formy udzielanej pomocy, zadania dyrektora, wychowawcy, pedagoga, psychologa, logopedy, terapeuty pedagogicznego, doradcy zawodowego, jak również regulujące tryb udzielania ppp uczniom posiadającym orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz prowadzenie niezbędnej dokumentacji.

¹⁶ W odniesieniu do: zgody rodziców na prowadzenie zajęć w zakresie pomocy ppp; wniosku o objęcie pomocą ppp; informacji pisemnej rodzica o ustalonych formach ppp; wykazu uczniów objętych pomocą ppp w danej klasie; wykazu uczniów objętych pomocą ppp w zakresie poszczególnych form zajęciowych; indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (2017/2018); arkusza wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia (2017/2018); planu działań wspierających; oceny efektywności udzielanej pomocy ppp.

1.3. W badanym okresie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego posiadało pięciu uczniów Szkoły, w tym dwóch uczniów w roku szkolnym 2017/2018 oraz pięciu w roku 2018/2019. Spośród ww. uczniów, odpowiednio do tych okresów, dwóch oraz jeden uczeń posiadało jednocześnie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania. Liczba uczniów objętych kształceniem specjalnym była zgodna z danymi wykazanymi w Systemie Informacji Oświatowej (dalej: SIO)¹⁷.

(akta kontroli str. 131, 623-625, 744-745)

Dla odpowiednio dwóch i jednego ucznia, nieobjętych kształceniem specjalnym, wydano na wskazane wyżej lata szkolne orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania, natomiast wobec jednego z nich na rok szkolny 2018/2019 sporządzona została opinia o potrzebie objęcia tego ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia.

(akta kontroli str. 132)

Specjalnie zorganizowany proces kształcenia, w ramach indywidualnego programu nauki, realizowało w badanych latach szkolnych, odpowiednio pięciu oraz czterech uczniów Szkoły. Ustalenia dotyczące procesu wdrożenia ww. formy kształcenia uczniów przedstawione zostaną w dalszej części nin. wystąpienia.

(akta kontroli str. 133)

1.4. IPET-y uczniów objętych kształceniem specjalnym, opracowano po dokonaniu wielospecjalistycznych ocen poziomu ich funkcjonowania (dalej: WOFU). Diagnoz w tym zakresie dokonywały każdorazowo zespoły nauczycieli i specjalistów prowadzących z tymi uczniami zajęcia, na podstawie aktualnych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Sporządzane oceny funkcjonowania uczniów uwzględniały zagadnienia wskazane w § 6 ust. 10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹⁸, w zakresie m.in. określania potrzeb, zakresu i charakteru wsparcia oraz funkcjonowania tych uczniów. Przedmiotowych ocen dokonywano nadto z uwzględnieniem terminowości określonej w § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 134-314)

W toku opracowywania WOFU zespoły nauczycieli nawiązywały współpracę z poradnią psychologiczno-pedagogiczną. Polegała ona m.in. na rozmowach pedagoga i psychologa na terenie Szkoły z przedstawicielami poradni, w zakresie m.in. diagnozowania uczniów oraz omawiania przyczyn niepowodzeń, jak również na prowadzonych konsultacjach telefonicznych z przedstawicielami poradni, czy też na ich udziale w spotkaniach zespołów przygotowujących WOPFU. Przedmiotem szkoleń zorganizowanych przez poradnię w Rydzynie dla pedagogów i psychologów, były m.in. zagadnienia dot. WOPFU, możliwości organizacyjnych ppp oraz występujących potrzeb. W ramach ww. współpracy, Szkoła przekazywała ponadto do poradni stosowne opinie oraz informacje o uczniach.

Szkoła, tworząc WOPFU i IPET-y współpracowała także z rodzicami uczniów, którym udzielano stosownego wsparcia i którzy brali udział w spotkaniach zespołów, aktywnie uczestnicząc w konstruowaniu zapisów WOPFU, przy czym ich uwagi były, jak wyjaśnił Dyrektor, uwzględniane przy tworzeniu dokumentacji oraz planowaniu działań.

¹⁷ Na dzień 30 września 2018 r. w „nowym SIO”.

¹⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 1578, ze zm., dalej: rozporządzenie o kształceniu specjalnym.

Zespoły nauczycieli, tworząc ww. dokumenty, pozyskiwały informacje o uczniach kształconych specjalnie z orzeczeń, opinii, w tym wychowawców, konsultacji z rodzicami oraz informacji od lekarzy specjalistów, a także obserwacji i analiz wytworów i prac uczniów.

(akta kontroli str. 620-622)

1.5. W odniesieniu do ucznia objętego zindywidualizowaną ścieżką kształcenia w roku szkolnym 2018/2019, przed wydaniem w tym zakresie opinii Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rydzynie z dnia 29 sierpnia 2018 r., sporządzona została w 2018 r. - jak wynikało z treści ww. opinii oraz wyjaśnień Dyrektora - informacja Szkoły o funkcjonowaniu tego ucznia¹⁹. Kolejną informację, celem ubiegania się o taką formę kształcenia w roku szkolnym 2019/2020, sporządził w dniu 11 czerwca 2019 roku wychowawca klasy²⁰.

(akta kontroli str. 560-581)

We współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną dokonano analizy funkcjonowania ww. ucznia, uwzględniającej efekty udzielanej dotychczas ppp, w tym m.in. określono rodzaj zajęć, w których uczestniczenie stanowiło dla niego trudność. Dokumentacja udzielania uczniowi ppp w roku szkolnym 2017/2018 zawierała informacje dot. cech sprzyjających rozwojowi i występujących trudności, jak również wskazywała zakres dostosowań realizowanych przez nauczycieli prowadzących indywidualne zajęcia z tym uczniem. Analizie poddawano także problemy zdrowotne ucznia, będące przyczyną ograniczenia uczestnictwa w zajęciach w systemie klasowo-lekcyjnym. Ucznia poddano również w roku 2018/2019 testowi kwestionariuszowemu inteligencji wielorakich. Jednocześnie pedagog i psycholog szkolny przeprowadzali z rodzicem ucznia rozmowy wspierające, w których poruszano m.in. problemy zdrowotne oraz ich rzutowanie na jego udział w zajęciach, w systemie klasowo-lekcyjnym. Wobec tego ucznia, na wniosek rodzica, celem przedłożenia w sądzie sporządzano w kontrolowanych latach informacje dotyczące jego funkcjonowania w Szkole.

(akta kontroli str. 560-581)

1.6. Wobec uczniów²¹ korzystających z indywidualnego nauczania z powodów zdrowotnych oraz realizujących indywidualny program nauki, prowadzono działania diagnostyczne dotyczące ich możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych oraz sytuacji społecznych. Korzystano przy tym m.in. ze wskazań zawartych w dostarczanych opiniach poradni psychologiczno-pedagogicznych, odbywano spotkania pedagoga i psychologa szkolnego z rodzicami, w czasie których omawiano ww. zagadnienia, pozyskując informacje o uczniu, jego zainteresowaniach, m.in. przed kierowaniem wniosków do poradni, jak również wydawano stosowne opinie. Narzędziem diagnostycznym była również rozmowa z uczniem i jego obserwacja.

(akta kontroli str. 560-581)

1.7. Analiza dokonywanych przez Szkołę w badanych latach szkolnych diagnoz pedagogicznych dwóch klas, tj. klasy trzeciej i szóstej²² (w roku szkolnym 2019/2020) wykazała że:

a) wskazano²³ odpowiednio²⁴ jednego i trzech uczniów posiadających opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się,

¹⁹ Brak takiej informacji w dokumentacji przechowywanej przez Szkołę.

²⁰ W zakresie: trudności w funkcjonowaniu ucznia w Szkole oraz ich przyczyn, udzielanej ppp, rozpoznanych przyczyn braku poprawy udzielanej pomocy, wniosków do dalszej pracy, jak również stanowiska Szkoły w zakresie objęcia ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia oraz proponowanych działań.

²¹ Indywidualne nauczanie, zindywidualizowana ścieżka kształcenia, indywidualny program nauki.

²² Liczących odpowiednio 22 i 24 uczniów.

²³ Na podstawie dostarczonych do Szkoły przez rodziców dokumentów.

- b) zidentyfikowano²⁵ po ośmiu uczniach w ww. klasach, którym potrzebna jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna,
- c) zidentyfikowano²⁶ sześciu i czterech uczniów, dla których należało zorganizować zajęcia rozwijające uzdolnienia,
- d) rodziców obu klas włączano i informowano o prowadzonych diagnozach²⁷,
- e) zaplanowano i zrealizowano w ramach ppp: zajęcia korekcyjno-kompensacyjne (odpowiednio dla czterech i dwóch uczniów); zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze (dla czterech i sześciu uczniów²⁸); zajęcia logopedyczne (dla ośmiu uczniów z klasy trzeciej),
- f) dokonywano w badanych klasach ocen efektywności udzielanej ppp²⁹, pod kątem m.in. stosowania zaleceń poradni, skuteczności udzielanych form pomocy, problemów dydaktycznych oraz zachowania uczniów. Przedstawiane rekomendacje wypływające z ww. diagnoz dotyczyły m.in.: zwiększenia nacisku na tworzenie jednolitych oddziaływań wychowawczych nauczycieli oraz rodziców; wspierania realizowanych zajęć, w tym pracy nad koncentracją uwagi; pracy nad umiejętnościami kluczowymi uczniów i obserwacji ich zachowań oraz współpracy z rodzicami; rozwijania samodzielności i odpowiedzialności za własne postępowanie; budowania motywacji oraz uczenia zasad społecznych; przestrzegania zasad współżycia w grupie; ustalania przyczyn konfliktów i zaspokajania potrzeb stron oraz stosowania technik rozładowywania agresji, jak również udziału klasy w warsztatach profilaktycznych.

(akta kontroli str. 485-493, 560-581)

1.8. IPET-y uczniów objętych kształceniem specjalnym opracowywane były z zachowaniem terminowości określonej w § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzenia o kształceniu specjalnym, przy czym dokumenty te (ich aneksy) opracowywały zespoły nauczycieli i specjalistów prowadzących z tymi uczniami zajęcia. Badanie sześciu IPET, dotyczących pięciu uczniów posiadających w kontrolowanym okresie orzeczenia o kształceniu specjalnym, wykazało, że cztery takie programy opracowano z zachowaniem zasad ich sporządzenia, określonych w ww. rozporządzeniu. Także w przypadku trzech IPET, dokumenty te zawierały wszystkie wymagane ww. rozporządzeniem treści, jak również wynikające z orzeczeń formy wsparcia. Ustalenia dotyczące pozostałych IPET poddanych badaniu, przedstawione zostaną w dalszej części nin. wystąpienia.

(akta kontroli str. 131, 134-314)

Badanie realizowanego w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 kształcenia uczniów z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania³⁰, wykazało, że organizacja tej formy nauki przebiegała w sposób zgodny z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży³¹. Indywidualizacja kształcenia tych uczniów obejmowała m.in. nauczanie indywidualne w ww. okresie w domu, bądź w odrębnym pomieszczeniu szkoły z wybranych przedmiotów, co wynikało z zaleceń orzeczeń właściwej poradni o potrzebie takiego nauczania.

(akta kontroli str. 132, 315-344, 446-465, 481-484, 626-628)

²⁴ Do badanych klas.

²⁵ Na podstawie obserwacji nauczycieli prowadzących zajęcia oraz „diagnoz klasowych” przeprowadzonych przez nauczycieli.

²⁶ Na podstawie wniosków o udzielenie ppp, oraz wykazu ppp wychowawcy klasy.

²⁷ Poprzez m.in. rozmowy pedagoga i psychologa z rodzicami, przekazywanie dokumentów z diagnoz, w tym przekazywanie ich do poradni.

²⁸ Z języka polskiego (dla pięciu uczniów) i matematyki (dla pięciu uczniów).

²⁹ Poprzez m.in. sprawozdania z zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zapisy w dziennikach, jak również składane sprawozdania wychowawców.

³⁰ Uczniowie dla których nie organizowano kształcenia specjalnego.

³¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1616.

Analiza zrealizowanych w badanym okresie zajęć zaplanowanych dla uczniów objętych kształceniem specjalnym, w orzeczeniach, WOFU oraz IPET, wykazała, że przewidziane w ww. dokumentach zajęcia (rewalidacyjne, udzielane w ramach ppp oraz zindywidualizowane z poszczególnych przedmiotów) realizowano co do zasady w zaplanowanym zakresie³².

(akta kontroli str. 131, 134-314, 466-480)

1.9. W odniesieniu do ucznia objętego w roku szkolnym [...] zindywidualizowaną ścieżką kształcenia, zrealizowano w ramach tej formy, zgodnie z treścią opinii Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rydzynie o objęciu ucznia ww. pomocą, kształcenie indywidualne z poszczególnych przedmiotów, jak również nauczanie pozostałych przedmiotów z zespołem klasowym. Brak realizacji wskazanych w opinii zajęć w ramach udzielanej ppp³⁴, wynikał natomiast z decyzji rodzica, uzasadnionych m.in. stanem zdrowia ucznia.

(akta kontroli str. 132, 325-344, 446-465, 482-484, 626-628, 739-743)

W zakresie realizacji podstaw programowych przedmiotów nauczanych zindywidualizowaną ścieżką, kontrolowano i analizowano zapisy w dziennikach zajęć, w aspekcie ich zgodności z treściami tych podstaw. Nauczyciele informowali Dyrektora o prowadzonych zajęciach, stopniu nabywanych umiejętności, w tym treści ujętych w powyższych podstawach. Efektem monitorowania, w odniesieniu do kształcenia tego ucznia, było m.in. ujęcie w opinii o organizacji ww. ścieżki kształcenia, przed jej wydaniem, przedmiotu geografii realizowanej indywidualnie, w oparciu też o konsultację z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.

(akta kontroli str. 614-619)

1.10. Wszystkie zaplanowane w kontrolowanych latach szkolnych zajęcia w ramach ppp, w objętych kontrolą dwóch klasach, tj. trzeciej i szóstej³⁵, zostały w tym okresie zrealizowane. Dotyczyło to w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 (w obecnej klasie trzeciej) zajęć: korekcyjno-kompensacyjnych (dla trzech uczniów), dydaktyczno-wyrównawczych³⁶ (dla trzech uczniów) oraz logopedycznych (dla siedmiu uczniów). W obecnej klasie [...] zrealizowano zaplanowane na badany okres zajęcia: korekcyjno-kompensacyjne (dla dwóch uczniów), dydaktyczno-wyrównawcze³⁸ (dla pięciu uczniów) oraz inne zajęcia dla jednego ucznia z języka polskiego wracającego z zagranicy. Uczniowie ww. klas dysponowali w badanych latach szkolnych opiniami o zaburzeniach grafomotorycznych (jeden uczeń klasy trzeciej) oraz w obecnej klasie szóstej opiniami o: zaburzeniach i odchyleniach rozwojowych w obrębie rozumowania ilościowego, rozumowania logicznego, percepcji wzrokowej i słuchowej, sprawności grafomotorycznej oraz zakłóceń w obszarze koncentracji uwagi (jeden uczeń); obniżonym poziomie tempa czytania, braku utrwalonych zasad ortograficznych, dużym napięciu emocjonalnym oraz problemach z koncentracją uwagi (jeden uczeń); obniżonym tempie czytania, trudnościach w obszarze funkcji wzrokowo-przestrzennych, słabszej pamięci roboczej oraz trudnościach mogących mieć charakter dyslektyczny (jeden uczeń).

(akta kontroli str. 485-493, 597-613)

³² Z wyłączeniem łącznie pięciu zajęć, dotyczących trzech uczniów, co opisane zostanie w dalszej części nin. wystąpienia.

³³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j.) i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 t.j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie roku szkolnego. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

³⁴ Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne oraz rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne.

³⁵ Odpowiednio pierwszej i czwartej w roku szkolnym 2017/2018.

³⁶ Język polski i matematyka.

³⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j.) i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 t.j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych oddziału klasowego. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

³⁸ Język polski i matematyka.

1.11. W kontrolowanych latach Szkoła zatrudniała, celem realizacji zaplanowanych form indywidualizacji kształcenia³⁹ m.in.: pedagoga, psychologa, logopedę, specjalistę terapii pedagogicznej oraz czterech oligofrenopedagogów.

W okresie tym nie zatrudniono nauczyciela posiadającego kwalifikacje z pedagogiki specjalnej.

(akta kontroli str. 513-581)

1.12. W badanych latach szkolnych, w ramach nowych form ppp, zorganizowano zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne dla 9 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, jak również zajęcia logopedyczne⁴⁰ dla 28 i 9 uczniów odpowiednio w latach 2017/2018 i 2018/2019. W powyższym okresie nie realizowano zajęć rozwijających umiejętności uczenia się, co Dyrektor uzasadnił brakiem diagnozowania tej sfery oraz tym, że nauczyciele wychowawcy, pedagog i psycholog szkolny oraz rodzice nie wskazywali na potrzebę zorganizowania takich zajęć. Kształtowanie tych kompetencji stanowiło, jak podano, element szerszej profilaktyki i działań podejmowanych przez nauczycieli w ramach szczegółowej metodyki nauczanych przedmiotów oraz realizowanego programu wychowawczo-profilaktycznego. Nowe formy zajęć wprowadzono, jak podano, w oparciu o diagnozy wewnętrzne, których wyniki wskazały na potrzebę zorganizowania zajęć logopedycznych i rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, w oparciu także o opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej i rozmowy z rodzicami.

(akta kontroli str. 560-581, 614-619)

Zaplanowane efekty wsparcia zajęciami logopedycznymi dotyczyły m.in. poprawy wyrazistości mowy i pokonania lęku przed rozmową, umiejętnego dokonywania analizy oraz syntezy głosowo-słuchowej i literowo-wzrokowej wyrazów, jak również stosowania poprawnie realizowanych głosek w mowie potocznej, a także wzmocnienia poczucia własnej wartości i samooceny. Efektem zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne⁴¹ miało być m.in. wzmocnienie poczucia sprawczości i samodzielności, umiejętność radzenia sobie z własnymi emocjami, jak również wzmocnienie poczucia własnej wartości i podniesienie kompetencji w obszarze asertywności.

(akta kontroli str. 560-581)

1.13. W zakresie planowania działań informacyjnych oraz współpracy i wsparcia rodzin uczniów z niepełnosprawnościami oraz uczniów, którym udzielano ppp, udostępniano m.in. w miejscach publicznych bazę informacji o placówkach udzielających takiego wsparcia, natomiast pedagog i psycholog szkolny organizowali ćwiczenia dla rodziców, jak również prowadzili z nimi bieżące rozmowy. Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami wymagającymi ppp (objętymi kontrolą), na podstawie wniosków z monitorowania i ewaluacji pracy oraz na podstawie informacji pozyskiwanych od rodziców, wskazywali na potrzebę kontynuowania organizowanego procesu kształcenia. Zaplanowane w arkuszach organizacyjnych formy działań i wsparcia tych uczniów były w badanym okresie, jak wyjaśnił Dyrektor, utrzymywane i realizowane.

(akta kontroli str. 560-581)

W badanym okresie podejmowano współpracę dotyczącą kształcenia specjalnego oraz ppp, z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia

³⁹ W tym w zakresie zajęć rewalidacyjnych, ppp oraz współorganizowania procesu kształcenia.

⁴⁰ W rozszerzonej formule, realizowanej dla uczniów z deficytami kompetencji i zaburzeniami sprawności językowych.

⁴¹ Czterech uczniów (jednego ucznia w przypadku ww. planowanych efektów zajęć logopedycznych).

nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży⁴².

(akta kontroli str. 560-581)

Współpraca Szkoły z rodzicami uczniów objętych kształceniem specjalnym polegała m.in. na ich bieżącym zapoznawaniu z realizowanymi treściami edukacyjnymi i stosowanymi metodami pracy, jak również na bieżących kontaktach mających na celu kontrolę osiągnięć i ustalenie wspólnych zasad postępowania, z uwzględnieniem propozycji rodziców w zakresie organizacji pomocy dla ucznia. Kontakty realizowano w ramach osobistych rozmów, w oparciu o materiały oraz udzielane poradnictwo.

(akta kontroli str. 560-581)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Treść obowiązującego w badanym okresie Statutu Szkoły nie spełniała wymogów określonych w art. 98 ust. 1 pkt 4 i 22 Prawa oświatowego, gdyż nie określała organizacji nauki i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi⁴³ oraz form opieki nad uczniami potrzebującymi wsparcia i organizacji nauki w sytuacjach szczególnych⁴⁴.

(akta kontroli str. 23-78)

Dyrektor wyjaśnił, że w dostosowanym w dniu 7 listopada 2017 r. do ww. ustawy Statucie, zawarto ogólnikowe zapisy dotyczące ww. organizacji nauki i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, nie umieszczając w tym akcie zapisów szczegółowo opisujących sposób zorganizowania ww. obszaru działań, z powodu niewłaściwego, a zbyt ogólnikowego zinterpretowania przez radę pedagogiczną przepisów wskazujących niezbędne zapisy, które powinny znaleźć się w tym dokumencie. Wyjaśniający podał jednocześnie, że Statut zawiera także ogólnikowe zapisy odnoszące się do uczniów potrzebujących wsparcia, nie regulując szczegółowo form opieki nad takimi uczniami oraz szczególnej organizacji nauki (indywidualne nauczanie, nauczanie domowe, indywidualny program lub tok nauki, kształcenie specjalne), także z powodu niewłaściwego zinterpretowania przez ww. organ Szkoły przepisów wskazujących wymagane w tym akcie postanowienia. Dyrektor zgodził się, że Statut wymaga w ww. zakresach dostosowania i doprecyzowania oraz podał, że nastąpi to w bieżącym roku szkolnym.

(akta kontroli str. 597-613)

2. Zorganizowanie w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 indywidualnych programów nauczania dla trzech uczniów Szkoły nie zostało poprzedzone złożeniem wniosków o taką formę kształcenia, a także opinii wychowawców o predyspozycjach, możliwościach i oczekiwaniach ucznia oraz dotychczasowych jego osiągnięciach. Było to niezgodne z § 4 ust. 2-4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki⁴⁵.

(akta kontroli str. 133, 345-397, 597-613)

Dyrektor wyjaśnił, że do dyrekcji Szkoły nie wpłynęły formalne wnioski o udzielenie zezwolenia na indywidualny program nauki oraz opinie wychowawcy

⁴² Realizowano ją m.in. z: Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Rydzynie (diagnozy uczniów, spotkania dla pedagogów i psychologów); Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Święciechowie (rozpoznanie sytuacji domowej/rodzinnej uczniów i organizacji wsparcia); kuratorami sądowymi i asystentami rodzinnymi; Gminną Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; Centrum profilaktyki „Dialog” z Krakowa (warsztaty profilaktyczne); także w ramach udziału w szkoleniach pedagoga i psychologa szkolnego.

⁴³ W tym organizacji kształcenia specjalnego uczniów.

⁴⁴ Np. indywidualne nauczanie, nauczanie domowe, indywidualny program lub tok nauki.

⁴⁵ Dz. U. poz.1569.

o predyspozycjach, możliwościach i oczekiwaniach ucznia. Zgodził się, że było to niezgodne z obowiązującymi procedurami.

(akta kontroli str. 597-613)

3. W odniesieniu do sporządzonych indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych uczniów objętych kształceniem specjalnym: dwa IPET-y ucznia (2017/2018 i 2018/2019) nie określały wymiaru godzin udzielanej uczniowi ppp; w IPET ucznia (2018/2019) nie zaplanowano zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego; w jednym IPET ucznia (2018/2019) nie zaplanowano zajęć logopedycznych oraz nie wskazano indywidualnej organizacji zajęć edukacyjnych, co wynikało z treści orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego; w jednym IPET ucznia (2018/2019) nie określono organizacji indywidualnego nauczania z uwagi na stan zdrowia ucznia uniemożliwiający uczęszczanie do Szkoły w ww. roku szkolnym, wskazanej w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego oraz potrzebie indywidualnego nauczania; sporządzony w dniu 12 marca 2018 r. IPET dla ucznia (2017/2018 i 2018/2019) przekazano rodzicowi w dniu 12 września 2018 r. Wskazane wyżej okoliczności w zakresie sporządzenia przedmiotowych IPET uchybiały przepisom § 6 ust. 1 pkt 3 i 8, ust. 4, ust. 12 rozporządzenia o kształceniu specjalnym.

(akta kontroli str. 131, 134-176, 191-195, 201, 271-281, 293-303)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że przyczynami powstania wskazanych stanów nieprawidłowych dot. sporządzonych IPET, było niezastosowanie przez nauczycieli (wychowawców koordynujących prace zespołów) regulujących te kwestie przepisów.

(akta kontroli str. 597-613)

4. Kształcenie ucznia niepełnosprawnego posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na autyzm, w tym zespół Aspergera, współorganizowano (wspomagano) w roku szkolnym [...]46 przez nauczyciela nieposiadającego kwalifikacji z zakresu pedagogiki specjalnej. Ponadto w latach 2017/2018 (II półrocze) i 2018/2019 współorganizowaniem (wspomaganiem) kształcenia nie objęto ucznia z orzeczoną niepełnosprawnością sprzężoną. Wymóg współorganizowania w tych okresach kształcenia uczniów posiadających wymienione orzeczenia przez nauczyciela dysponującego wskazanymi wyżej kwalifikacjami, wynikał z § 7 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia o kształceniu specjalnym.

(akta kontroli str. 131, 182-196, 240-248, 253-261, 402-403, 421-422, 425-427)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że współorganizowanie kształcenia ucznia autystycznego przez nauczyciela nieposiadającego ww. kwalifikacji podyktowane było sytuacją kadrową, przy czym zadanie współorganizowania kształcenia powierzono pedagogowi, który w poprzednich latach szkolnych nawiązał bardzo dobry kontakt z tym uczniem. Działania podejmowane w roku szkolnym [...]47 przyczyniły się do usprawnienia stopnia funkcjonowania tego ucznia w środowisku szkolnym i jego społecznienia, co zyskało także akceptację rodziców i znalazło odzwierciedlenie w dokonanej WOPFU. Brak zorganizowania wspomaganie kształcenia drugiego z ww. uczniów Dyrektor uzasadnił sytuacją kadrową oraz m.in. akceptacją przyznanych form wsparcia tego ucznia przez rodziców, w ramach prowadzonych z nimi rozmów.

(akta kontroli str. 614-619)

⁴⁶ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j.) i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 t.j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie roku szkolnego. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

⁴⁷ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j.) i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 t.j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie roku szkolnego. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

OCENA CZĄSTKOWA Zindywidualizowanymi formami kształcenia objęto w badanym okresie uczniów Szkoły posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym wymagających jednocześnie indywidualnego nauczania, jak również uczniów indywidualnie nauczanych, nieposiadających takich orzeczeń, w tym ucznia któremu zorganizowano zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia. Dla uczniów realizowano ponadto indywidualne programy nauki. IPET-y uczniów objętych kształceniem specjalnym opracowano terminowo, z uwzględnieniem aktualnych orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz na podstawie dokonanych wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania tych uczniów. Zorganizowanie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia poprzedzono wydaniem stosownej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, opartej o sporządzoną informację Szkoły o funkcjonowaniu ucznia. Prowadzono również diagnozy pedagogiczne uczniów w zakresie potrzeb dotyczących udzielanej ppp, jej efektywności, na podstawie których podejmowano działania w tym zakresie. Organizacja kształcenia uczniów z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania przebiegała w sposób zgodny z wymogami, a stosowana indywidualizacja kształcenia wynikała z zaleceń o potrzebie takiej formy nauczania. W ramach nowych form ppp zorganizowano zajęcia logopedyczne oraz rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, prowadzone w oparciu o diagnozy wewnętrzne, czy opinie właściwych poradni. Podjęto w zakresie kształcenia specjalnego oraz udzielanej ppp współpracę z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży. Na bieżąco współpracowano z rodzicami uczniów objętych kształceniem specjalnym oraz korzystających z ppp. Obowiązujący w Szkole Statut wskazywał m.in. zasady organizacji ppp oraz zadania nauczycieli w aspekcie uwzględnienia indywidualnych potrzeb i możliwości edukacyjnych i rozwojowych uczniów. Statut nie określał jednak, wymaganej przepisami prawa dla takiego dokumentu, organizacji nauki i opieki nad uczniami niepełnosprawnymi, w tym organizacji kształcenia specjalnego uczniów oraz form opieki nad uczniami potrzebującymi wsparcia i organizacji nauki w sytuacjach szczególnych. Niektóre z opracowanych w Szkole IPET-ów nie zawierały wszystkich wymaganych przepisami prawa elementów, a część zawartych w nich postanowień nie była w pełni zgodna z treścią wydanych orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznych. Stwierdzono ponadto niewłaściwe stosowanie procedury dotyczącej organizacji indywidualnych programów nauczania, jak również przypadki niezapewnienia współorganizowania zajęć uczniów z określonymi niepełnosprawnościami, przez nauczyciela z wymaganymi kwalifikacjami.

OBSZAR 2. Monitorowanie wdrożonych zmian dotyczących indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu faktycznego

2.1. Dokumentację zajęć dot. indywidualizacji kształcenia uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego, indywidualnego nauczania oraz posiadających opinię o zindywidualizowanej ścieżce kształcenia, a także uczniów realizujących indywidualny program nauki, w zakresie udzielanej im ppp oraz rewalidacji, prowadzono m.in. w oparciu o dzienniki innych zajęć⁴⁸ wskazane w § 11 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁴⁹. Badanie dzienników innych zajęć czterech i ośmiu uczniów,

⁴⁸ Innych niż dzienniki lekcyjne.

⁴⁹ Dz. U. poz. 1646 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji nauczania.

wykazało braki ujęcia w tej dokumentacji, odpowiednio: indywidualnych programów pracy z uczniem oraz ocen postępów i wniosków dotyczących dalszej pracy, co zostało opisane w dalszej części nin. wystąpienia.

(akta kontroli str. 495-496)

2.2. Badanie dokumentacji nauczania wykazało, iż poza opisaną wyżej wadliwością, prowadzono ją w sposób rzetelny.

(akta kontroli str. 495-496)

2.3. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 monitorowano postępy rozwoju, w tym efekty kształcenia, uczniów objętych kształceniem specjalnym, nauczaniem indywidualnym oraz zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Proces monitorowania (siedmiu uczniów) dotyczył prowadzonych zajęć rewalidacyjnych, udzielanych w ramach ppp⁵⁰, jak również zajęć indywidualnych z wybranych przedmiotów (rodzajów edukacji wczesnoszkolnej)⁵¹. Przedmiotowych diagnoz dokonywano w badanych latach m.in. poprzez bieżące obserwacje uczniów, ich zachowań, w tym wypowiedzi, aktywności uczniów, samodzielności, wysiłku i gotowości; analizy zeszytów, prac, dokumentów, wyników konkursów oraz poprawności wykonanych zadań, stopnia ich realizacji, jak również analizy realizacji podstaw programowych; diagnozy wstępne i końcowe na podstawie m.in. sprawdzianów, kartkówek oraz testów, jak również opracowywanie ocen opisowych i wniosków do dalszej pracy; współpracę z wychowawcami; spotkania, rozmowy i konsultacje z rodzicami (także przy udziale zespołów nauczycieli) oraz pozyskiwanie od nich informacji.

(akta kontroli str. 497-512)

Monitorowanie realizacji podstawy programowej tych uczniów polegało m.in. na kontroli i analizie zapisów w dziennikach zajęć indywidualnych, także informowaniu dyrektora przez nauczycieli prowadzących zajęcia z uczniami o stopniu nabywania umiejętności oraz treści podstawy programowej⁵², jak również na konsultacjach nauczycieli i pedagoga z dyrektorem Szkoły na temat proponowanych ustaleń przed sporządzeniem IPET. Efektami procesu monitorowania były, jak wynikało z wyjaśnień Dyrektora, zmiany w organizacji nauki dla uczniów, m.in. w zakresie nauczania poszczególnych przedmiotów indywidualnie bądź wspólnie z klasą, jak również wyboru po konsultacji z poradnią przedmiotu realizowanego indywidualnie w ramach zindywidualizowanej ścieżki kształcenia. Skutkiem tego procesu był również wniosek dot. sposobu pracy nauczycieli z jednym uczniem oraz ocena możliwości realizacji podstawy programowej z uwzględnieniem barier zdrowotnych, a w efekcie tego organizacja egzaminu, opartego o arkusze dostosowane do ustalonej w orzeczeniu niepełnosprawności.

(akta kontroli str. 614-619)

Na podstawie dokonanej analizy porównawczej realizacji zaplanowanych zajęć rewalidacyjnych, ppp oraz zajęć z ww. wybranych przedmiotów, stwierdzono, że w odniesieniu do jednego ucznia z orzeczeniem o kształceniu specjalnym zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze zrealizowano w roku szkolnym [...] na poziomie 22%, natomiast uczeń objęty zindywidualizowaną ścieżką kształcenia zrealizował zajęcia z języka obcego, historii i społeczeństwa oraz chemii, w wymiarze odpowiednio: 71%, 74% i 77%. Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że sytuacje te spowodowane były usprawiedliwioną przez rodziców nieobecnością tych uczniów w Szkole. Uczniom tym ustalono śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne, przy czym nauczyciele

⁵⁰ Korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych.

⁵¹ Edukacja polonistyczna, edukacja matematyczna, edukacja przyrodnicza, edukacja techniczna, język polski, język obcy, matematyka, zajęcia komputerowe (informatyka), geografia, biologia, chemia, historia,

⁵² W tym informacji dot. trudności w pracy z nimi, np. problemów z frekwencją czy problemów zdrowotnych.

⁵³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j.) i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 t.j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie roku szkolnego. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

uczący tych przedmiotów stwierdzili, że liczba obecności na tych zajęciach edukacyjnych stanowiła podstawę do ich klasyfikowania, w świetle ustawy o systemie oświaty.

W przypadku pozostałych uczniów objętych kształceniem specjalnym frekwencja na ww. zajęciach wyniosła od 88% do 110% planu. W toku kontroli NIK nie stwierdzono, w odniesieniu do indywidualizacji kształcenia uczniów, przypadków braku realizacji podstaw programowych.

(akta kontroli str. 466-484, 623-625)

2.4. W badanym okresie w Szkole dokonywano, w odniesieniu do wszystkich uczniów realizujących kształcenie specjalne, wymaganych okresowych ewaluacji IPET, o których mowa w § 6 ust. 9 rozporządzenia o kształceniu specjalnym. W ramach tego procesu oceniano efektywność udzielanej pomocy na koniec I półrocza i na koniec roku szkolnego, z uwzględnieniem wniosków dot. dalszej pracy.

(akta kontroli str. 134-314, 560-581)

W ramach ewaluacji form wsparcia realizowanych poza zespołami klasowymi, nauczyciele prowadzący tego rodzaju zajęcia podsumowywali swoją pracę i osiąganie zamierzonych celów, poprzez sprawozdania z takich zajęć, w tym m.in. zajęć indywidualnych, rewalidacyjnych, wyrównawczych oraz prowadzonych z uczniem zdolnym. Oceny efektywności realizacji zindywidualizowanej ścieżki edukacyjnej dokonywali nauczyciele poszczególnych przedmiotów pracujący z uczniem, poprzez bieżące ocenianie jego postępów oraz formułowanie ocen śródrocznych i końcowych rocznych.

(akta kontroli str. 560-581)

Uczniowie nauczani indywidualnie uczestniczyli w miarę możliwości w życiu klasowym i szkoły, poprzez m.in. udział w spotkaniach, imprezach, wyjazdach. Wychowawcy klas motywowali ich, wspierali i zachęcali do różnych aktywności. Podejmowali oni różne działania integrujące ww. uczniów z zespołami klasowymi, w odniesieniu do udziału w uroczystościach szkolnych (święto patrona szkoły, dyskoteki okolicznościowe), uroczystościach klasowych (np. spotkanie świąteczne), czy udziału w wyjazdach klasowych (wycieczki, wyjazdy do kina).

(akta kontroli str. 560-581)

Rodziców uczniów, o których mowa wyżej, informowano o ich funkcjonowaniu w Szkole. Realizowali to na bieżąco wychowawcy, nauczyciele przedmiotów, także podczas spotkań zespołów nauczycieli w sprawie IPET. Pedagog i psycholog szkolny oraz nauczyciele współpracowali z rodzicami poprzez m.in.: kontakty w ramach zebrań rodzicielskich, spotkań indywidualnych w szkole i domu ucznia, rozmowy telefoniczne. Informowano ich o postępach w nauce, prowadzono konsultacje planów pracy wychowawców oraz wprowadzanych form pomocy, jak również przekazywano informacje dotyczące wydarzeń z życia klasy.

(akta kontroli str. 560-581)

2.5. Wnioski z prowadzonego monitorowania i ewaluacji zindywidualizowanego procesu kształcenia uczniów wykorzystywano do utrzymania, bądź modyfikacji zaplanowanych form działań i udzielanego wsparcia. W oparciu np. o specyfikę nauczania wybranych przedmiotów⁵⁴, celem integracji jednego ucznia z zespołem klasowym zrezygnowano, po konsultacjach z rodzicem i poradnią, z indywidualnego nauczania zajęć z tych przedmiotów. Na podstawie analizy trudności tego ucznia, od obecnego roku szkolnego zindywidualizowano np. zajęcia z języka obcego.

⁵⁴ Tj. plastyka, muzyka, technika.

W odniesieniu do innego ucznia⁵⁵ nauczyciele wskazywali też potrzebę organizacji indywidualnego nauczania (lub w grupie do 5 uczniów) z wybranych przedmiotów, z czego jednak zrezygnowano wobec ostatecznego braku zgody jego rodzica.

(akta kontroli str. 560-581)

2.6. Zakres podejmowanych przez Dyrektora w badanych latach działań związanych m.in. z wdrożeniem nowych uregulowań prawnych, w odniesieniu do uczniów objętych kształceniem specjalnym, nauczaniem indywidualnym, zindywidualizowaną ścieżką kształcenia oraz indywidualnymi programami nauki, obejmował m.in. planowanie w arkuszu organizacji Szkoły zajęć dla ww. uczniów, przydzielanie nauczycieli przedmiotu i nauczycieli specjalistów do prowadzenia tychże zajęć, jak również ustalanie planów zajęć dla tych uczniów, z zachowaniem korelacji między zajęciami realizowanymi razem z oddziałem klasowym oraz indywidualnie. Monitorowano ponadto efekty realizowanej w ww. zakresie pracy, poprzez m.in. uzyskiwanie informacji zwrotnej w postaci sprawozdań nauczycieli, informacji nauczycieli wychowawców oraz pedagoga i psychologa szkolnego, a także na podstawie analizy wniosków i uwag rodziców, przekazywanych za pośrednictwem wychowawców i pedagoga.

(akta kontroli str. 582-596)

2.7. Dyrektor Szkoły obejmował w ww. okresie swoim nadzorem (ewaluacją wewnętrzną) wdrożone z dniem 1 września 2017 r. zmiany związane z nowymi przepisami prawnymi dotyczącymi indywidualizacji procesu kształcenia. Obejmowała ona m.in.: nadzorowanie jakości i efektywności udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej⁵⁶; nadzorowanie prac zespołów odpowiedzialnych za opracowanie IPET; prowadzenie nadzoru nad dostosowaniem wymagań edukacyjnych, metod i organizacji nauki do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia i zapewnieniem w tym zakresie wsparcia we współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną; analizę poprawności planowania i realizacji nauczania indywidualnego, w tym realizowanych indywidualnych programów nauki oraz nauczania poza szkołą. Dyrektor dokonywał nadto w badanym okresie, w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego, kontroli dokumentowania przez nauczycieli zajęć organizowanych w ramach kształcenia specjalnego oraz ppp, w odniesieniu m.in. do prawidłowości konstruowania i realizacji IPET⁵⁷.

(akta kontroli str. 582-596)

2.8. Wsparcie nauczycieli przez Dyrektora, w realizacji zadań związanych z indywidualizacją kształcenia, polegało m.in. na informowaniu i wspieraniu ich pracy w zakresie kształcenia specjalnego i udzielania ppp uczniom. Dotyczyło to m.in. realizowanych na radach pedagogicznych prezentacji aktualnych przepisów prawa w zakresie ww. nauczania, jak również materiałów specjalistycznych ośrodków, dotyczących dostosowywania wymagań edukacyjnych oraz wykorzystywania ich przy opracowywaniu własnych planów pracy. Po rozpoznaniu potrzeb Szkoły, podjęto także decyzję o dofinansowaniu studiów podyplomowych dla nauczyciela z zakresu oligofrenopedagogiki, a także finansowaniu udziału nauczycieli w szkoleniach, konferencjach i seminariach z zakresu przedmiotowej problematyki.

(akta kontroli str. 582-596)

⁵⁵ Z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, wobec którego prowadzono rewalidację oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

⁵⁶ Okresowa analiza wyników nauczania, rozmowy indywidualne z rodzicami uczniów, z uwzględnieniem ich uwag i sugestii.

⁵⁷ W roku szkolnym 2018/2019, wcześniej nadzór ten obejmował m.in. kontrole zapisów w dziennikach zajęć indywidualnych, dziennikach pedagoga i psychologa.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Do prowadzonych dla czterech uczniów, siedmiu dzienników innych zajęć⁵⁸ dotyczących indywidualizacji kształcenia uczniów, nie wpisano indywidualnych programów pracy z nimi⁵⁹, jak również nie wskazano w 13 tego rodzaju dziennikach prowadzonych dla ośmiu takich uczniów, ocen postępów i wniosków dotyczących dalszej z nimi pracy. Było to niezgodne z § 11 ust. 3 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji nauczania.

(akta kontroli str. 495-496)

Dyrektor wyjaśnił, że przyczyną tego było niestosowanie w koniecznym zakresie, przez nauczycieli prowadzących zajęcia, przepisów ww. rozporządzenia.

(akta kontroli str. 597-613)

OCENA CZĄSTKOWA

W badanych latach szkolnych monitorowano postępy rozwoju uczniów objętych indywidualizacją nauczania oraz efekty ich kształcenia. Monitorowaniem objęto również realizację podstaw programowych tego kształcenia, a w oparciu o nie dokonywano odpowiednich zmian organizacji nauki. W odniesieniu do wszystkich uczniów realizujących kształcenie specjalne dokonano wymaganych ewaluacji IPET, celem oceny efektywności udzielanej pomocy oraz określenia wniosków dot. dalszej pracy. W miarę możliwości zapewniono uczestniczenie uczniów nauczanych indywidualnie w życiu klasowym oraz Szkoły, wspierając i motywując ich do różnych aktywności w tym środowisku. Dyrektor podejmował w ww. okresie działania związane z wdrożeniem nowych uregulowań prawnych, w odniesieniu do uczniów objętych indywidualizacją kształcenia, poprzez m.in. sprawowanie, w ramach ewaluacji wewnętrznej, nadzoru nad wdrożeniem od dnia 1 września 2017 r. zmian wynikających z nowych przepisów prawa dotyczących tych form nauczania. Dokumentację nauczania uczniów objętych indywidualizacją kształcenia prowadzono w sposób rzetelny, niemniej badanie dzienników zajęć dotyczących tej grupy uczniów wykazało nieujęcie w nich niektórych wymaganych przepisami prawa elementów dotyczących prowadzonych zajęć.

3. Efekty zmian indywidualizacji procesu nauczania

Opis stanu
faktycznego

3.1. Analiza efektywności wsparcia pięciu uczniów nowymi formami zajęć w ramach ppp, tj. zajęć logopedycznych oraz rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, wykazała, że w odniesieniu do czterech uczniów uzyskano spodziewane efekty stosowanych terapii⁶⁰. Wsparcie jednego ucznia zajęciami drugiego z ww. rodzajów zakończyło się w badanym okresie niepowodzeniem, tj. nieosiągnięciem zamierzonych celów, niechętnym podejmowaniem aktywności na zajęciach oraz brakiem wzmocnienia zaplanowanych umiejętności. Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że uczeń niechętnie brał udział w zajęciach dodatkowych, stąd jego motywacja zadaniowa była niska, co przełożyło się na małe zaangażowanie podczas tych zajęć. W związku z tą sytuacją podjęto działania zaradcze polegające na: prowadzeniu rozmów wyjaśniających cel przeprowadzanych zadań, ćwiczeń i innych aktywności oraz motywujących do podejmowania wysiłku intelektualnego; stosowaniu wzmocnień pozytywnych i podkreślaniu mocnych stron ucznia; zapewnieniu mu wsparcia emocjonalnego.

(akta kontroli str. 614-619, 630-632)

⁵⁸ O których mowa w § 11 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji nauczania.

⁵⁹ Grupą uczniów.

⁶⁰ Odpowiednio do ww. zajęć m.in.: poprawa wyrazistości wymowy i jakości czytania, staranne pisanie, popelnianie mniejszej ilości błędów, zwiększenie aktywności w kontaktach z innymi; prawidłowa współpraca w grupie rówieśniczej, radzenie sobie z negatywnymi emocjami, mniejsza impulsywność, usprawnienie koncentracji uwagi oraz utrwalenie prawidłowych zachowań.

3.2. Wprowadzenie w roku szkolnym 2018/2019 zindywidualizowanej ścieżki kształcenia dla jednego ucznia przyniosło poprawę jego funkcjonowania⁶¹. W odniesieniu do zaplanowanych działań (ich efektów) w zakresie kompetencji emocjonalnych oraz funkcji percepcyjno-motorycznych i poznawczych, wdrożono ucznia do pracy z klasą na wybranych zajęciach. Efektem tego było m.in.: zwiększenie zainteresowania nauczaniem przedmiotami, wzrost motywacji zadaniowej oraz wzmocnienie samooceny, jak również osiągnięcie jednego z głównych celów realizowanych działań, jakim było obniżenie u ucznia poziomu lęku.

(akta kontroli str. 582-596, 676-677)

3.3. W badanym okresie, w odniesieniu do dwóch uczniów objętych kształceniem specjalnym, którym zorganizowano zajęcia poza zespołem klasowym, osiągnięto zaplanowane w IPET efekty dotyczące ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych. Wskutek podejmowanych w tym zakresie działań⁶², uległa poprawie m.in. motywacja do pracy i osiągane przez nich wyniki edukacyjne. Potwierdzeniem tego były dokonywane przez nauczycieli oceny i obserwacje oraz uzyskiwane przez uczniów promocje do kolejnych klas.

(akta kontroli str. 582-596, 676-677)

3.4. Badaniu poddano wyniki klasyfikacji rocznej dwóch uczniów, z tego jednego objętego kształceniem specjalnym oraz jednego ucznia realizującego zindywidualizowaną ścieżkę edukacyjną, realizujących część zajęć z klasą. Analiza ta wykazała, że w odniesieniu do ucznia kształconego w roku szkolnym [...] ⁶³ w ramach ścieżki kształcenia, nastąpiła w tym okresie poprawa ocen w stosunku do okresu 2016/2017⁶⁴ z dwóch przedmiotów (język polski i język obcy), natomiast w zakresie dwóch przedmiotów (matematyka i historia) oceny pozostały na tym samym poziomie. Na tym samym poziomie pozostały także, pomiędzy ww. latami szkolnymi, oceny (język polski, matematyka, zajęcia komputerowe, muzyka) ucznia posiadającego orzeczenie o kształceniu specjalnym.

(akta kontroli str. 494)

3.5. W odniesieniu do kształcenia uczniów w latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 w ramach indywidualnych programów nauki, podejmowano w Szkole w tym okresie działania dotyczące oceny stopnia ich realizacji. Polegały one m.in. na: informacjach nauczycieli przedstawianych w tym zakresie w dziennikach lekcyjnych, sprawozdaniach z realizacji tych programów, jak również informacjach wychowawców klas o efektach realizowanych programów, przedstawianych podczas analitycznych zebrań rady pedagogicznej podsumowujących ww. okresy. W badanych latach nie dokonywano, jak wskazał Dyrektor, szczegółowej ewaluacji indywidualnych programów nauki, w tym analizy stopnia ich realizacji. W ocenie wyjaśniającego na podstawie ww. działań (dokumentacji) nie można jednoznacznie ustalić, że programy te zostały w pełni zrealizowane, w tym określić zakresu osiągniętych celów i zrealizowania zaplanowanych w nich treści merytorycznych. Wyjaśniający podał, że stwierdzić natomiast można, iż realizacji ww. programów towarzyszyła stała, wykonywana przez nauczycieli, diagnoza efektywności prowadzonych na ich podstawie zajęć z uczniami.

(akta kontroli str. 133, 634-675)

⁶¹ W tym uzyskaniem pozytywnych ocen oraz promocji do kolejnej klasy.

⁶² M.in. o charakterze integrującym, także zmierzających do obniżenia napięć emocjonalnych oraz lęku ucznia.

⁶³ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2019.1429 t.j.) i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U.2019.1781 t.j.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie roku szkolnego. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej.

⁶⁴ Tj. przed wprowadzeniem zmian przepisów oświatowych w zakresie indywidualizacji kształcenia.

3.6. W badanym okresie działania informujące uczniów, rodziców wychowawców, o wdrażanych zmianach dotyczących realizacji form kształcenia specjalnego oraz ppp w nowej formule miały, jak wyjaśnił Dyrektor, wyłącznie charakter techniczny, w zakresie dotyczącym miejsca realizacji kształcenia oraz liczby i rodzaju zajęć. Informacje przekazywał nauczycielom Dyrektor, a następnie wychowawca rodzicom i uczniom, m.in. w zakresie wprowadzenia nowych form pomocy, czy realizacji przez uczniów zindywidualizowanych form kształcenia, miejsc ich prowadzenia. Szkoła nie otrzymywała w kontrolowanych latach sygnałów świadczących o braku akceptacji sposobów zachowania uczniów⁶⁵, którzy wcześniej realizowali nauczanie indywidualne. Zmiana form nauczania indywidualnego i wprowadzenia zindywidualizowanej ścieżki kształcenia dotyczyła tych uczniów, którzy nigdy nie przejawiali problemowego zachowania. Konieczność organizowania im specjalnej formy kształcenia wynikała z ich problemów zdrowotnych i emocjonalnych, przy czym inni uczniowie akceptowali tych uczniów oraz ich obecność w zespołach klasowych. Do Dyrektora, pedagoga szkolnego oraz nauczycieli, nie wpływały jednocześnie sygnały świadczące o nieakceptowaniu zachowań tych uczniów.

(akta kontroli str. 582-596)

3.7. Opracowane w Szkole plany lekcji (zajęć) uczniów realizujących w latach 2017/2018 i 2018/2019 indywidualne formy nauczania, w tym część zajęć poza klasą, uwzględniały zapewnienie dla nich higieny pracy umysłowej.

(akta kontroli str. 634-675)

3.8. W Szkole nie dokonywano odrębnych (specjalnych) analiz wpływu wdrożonych zmian w przepisach oświatowych dotyczących indywidualizacji kształcenia, na jakość i wyniki pracy tej jednostki. Wdrożone w roku szkolnym 2017/2018 przepisy istotnie wpłynęły, jak podano, na organizację procesów edukacyjnych dla uczniów objętych tym kształceniem, jak również warsztatu pracy nauczycieli. Organizowanie różnych form indywidualizacji kształcenia powiązano z przyznaniem Szkole dużej swobody i dowolności w określaniu i wyborze działań. Nowe przepisy nałożyły dla jednostki, jak wskazano, nowe obowiązki, powodując szereg trudności dotyczących tworzenia odrębnej dokumentacji, określania procedur jej obiegu, w tym przetwarzania danych oraz zachowania wymaganej terminowości. Dyrektor zwrócił uwagę na zawilość, niejednoznaczność ww. przepisów, pozostawiających zbyt duży zakres ich interpretacji, jak również brak opracowania wystandaryzowanych wzorów i szablonów prowadzenia dokumentacji z zakresu indywidualizacji kształcenia⁶⁶. Podkreślił jednak, że wdrożenie ww. przepisów istotnie uporządkowało i wyznaczyło kierunki działań w przedmiotowym obszarze, poprzez wyraźne określenie stawianych Szkole wymagań i oczekiwań. Pozytywnym efektem było również podniesienie świadomości prawnej nauczycieli, wśród których nastąpiło upowszechnienie poczucia odpowiedzialności za jakość bezpośrednio realizowanej pracy z uczniami objętymi ww. formami kształcenia oraz jakość opracowywanej dokumentacji. Skutkiem wprowadzenia w Szkole zajęć rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne, była w ocenie Dyrektora poprawa funkcjonowania uczniów, ich wyników edukacyjnych, w tym m.in. zwiększona motywacja do pracy uczniów objętych kształceniem specjalnym. Realizacja w badanym okresie indywidualnych programów nauki wpłynęła, zdaniem wyjaśniającego, na uzyskiwanie przez uczniów bardzo wysokich wyników w nauce⁶⁷ oraz wyników egzaminu zewnętrznego.

⁶⁵ Niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie, z kłopotami w funkcjonowaniu w zespołach.

⁶⁶ Skutkujący, jak podano, niebezpieczeństwem niepełnego odzwierciedlenia przez wytwarzaną w Szkole dokumentację, wymogów przepisów prawa, czy też poczucia niepewności nauczycieli, dotyczących jej kompletności, jak również generowaniem dodatkowego czasu pracy na tworzenie, doskonalenie i wprowadzanie w niej zmian.

⁶⁷ Średnie oceny roczne czterech uczniów objętych indywidualnymi programami nauki w roku szkolnym 2018/2019 wyniosła od 5,1 do 5,6.

Uczniowie objęci ww. formą kształcenia uczestniczyli nadto z sukcesami w licznych olimpiadach i konkursach.

(akta kontroli str. 582-596, 746-747)

Wdrożenie zmian przepisów oświatowych w zakresie indywidualizacji kształcenia, w ocenie pedagoga i psychologa szkolnego, pozytywnie wpłynęło na jakość i wyniki Szkoły. Modyfikacja zadań nauczycieli, wychowawców i specjalistów umożliwiła, zdaniem pedagoga, m.in. celniejszą diagnostykę, zwiększenie kompetencji oraz rozbudowanie zaplecza merytorycznego i metodycznego, przy czym dzięki zastosowanym zmianom uczniowie osiągnęli lepsze wyniki w nauce bądź możliwość ukończenia szkoły, czy też osiągnięcia innych sukcesów na miarę własnych możliwości. Utrudnieniem w fazie wprowadzania przepisów był według ww. osoby, jak również opinii psychologa szkolnego, bardzo krótki okres na przygotowanie zaplecza metodycznego, wzorów dokumentów, czy zapoznanie (szkolenia) kadry, ze zmianami dotyczącymi realizacji nowych zadań. Psycholog wskazał ponadto, że dzięki sprawniejszej diagnozie i większemu zakresowi ppp, uczniów objęto odpowiednimi i realizowanymi w szerszym wymiarze, formami pomocowymi.

(akta kontroli str. 748-749)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie na ogół osiągnięte zostały pozytywne efekty wsparcia uczniów nowymi formami zajęć w ramach ppp. W jednym przypadku, dotyczącym nieosiągnięcia zamierzonych w tym zakresie celów, podjęto odpowiednie działania zaradcze. W efekcie prowadzonej w ww. okresie zindywidualizowanej ścieżki kształcenia ucznia, osiągnięto zaplanowane i zamierzone cele udzielonej pomocy, co jednocześnie skutkowało poprawą funkcjonowania ucznia. Także w odniesieniu do uczniów objętych kształceniem specjalnym, którym zorganizowano zajęcia poza zespołem klasowym, osiągnięto zaplanowane w IPET efekty dotyczące ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych. Wysokie wyniki nauczania oraz egzaminacyjne, osiągnięte przez uczniów dla których zorganizowano indywidualne programy nauki, były m.in. wynikiem udzielonych w tym zakresie form pomocy edukacyjnej. Opracowane jednocześnie w Szkole plany lekcji/zajęć uczniów realizujących indywidualne formy nauczania, w tym część zajęć poza klasą, uwzględniały zapewnienie dla nich higieny pracy umysłowej.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

- 1) dostosowanie Statutu Szkoły do obowiązujących wymagań,
- 2) stosowanie właściwych procedur w zakresie indywidualizacji kształcenia uczniów,
- 3) opracowywanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, zgodnie z obowiązującymi wymogami oraz wydawanymi orzeczeniami poradni psychologiczno-pedagogicznych,
- 4) współorganizowanie kształcenia uczniów z określonymi niepełnosprawnościami, przez nauczyciela z wymaganymi kwalifikacjami,

- 5) prawidłowe prowadzenie dokumentacji nauczania uczniów objętych indywidualizacją kształcenia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 24 stycznia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Marek Rozwalka
specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
p.o. wicedyrektor

.....
podpis

.....
podpis